

Pædagoger behøver metoder til at vurdere voldsrisiko

Metodeudvikling ♦ Større retssikkerhed, mere veladresserede behandlinger, bedre ressourceudnyttelse og mindre kriminalitet. Jo, klinikere og praktikere forventer sig meget, hvis man udvikler strukturerede metoder til risikovurderinger af dømte udviklingshæmmede. Falder finansieringen på plads, ruller NDU et toårigt projekt i gang.

Det står i toppen af enhver jobbeskrivelse, når man arbejder med domfældte udviklingshæmmede: Man skal sikre, at risikoen for ny kriminalitet hele tiden er mindst mulig.

Heri indgår vurderinger af denne risiko. Under hvilke omstændigheder kan den domfældte igen begå eksempelvis et overgreb eller et overfald? Og hvordan kan man komme det i forkøbet?

Sådan lyder nogle af de spørgsmål, navnlig pædagoger og tilsynsførende konsulenter søger at besvare for at afgøre eller indstille, hvilke friheder den domfældte kan få, eller hvorvidt hans dom bør ændres, jf. boksen på side 10.

Selv for rutinerede fagpersoner med indgående specialviden udgør risikovurderinger imidlertid en udfordring af de helt store. Det skyldes ikke kun, at vurderingerne i sig selv er yderst vanskelige at foretage. Det skyldes også, at ingen på det sociale område i Danmark råder over strukturerede og forskningsbaserede metoder, som sikrer objektive risikovurderinger.

Om det har konsekvenser, ved ingen præcist. Men det er højst tænkeligt ifølge en af landets mest vidende på området, psykolog og ph.d.-studerende Liselotte Pedersen fra Retspsykiatrisk Afdeling på Psykiatrisk Center Sct. Hans og Psykologisk Institut på Københavns

Universitet. Hun står i spidsen for et større forskningsprojekt, der i disse år tester et canadisk instrument til vurdering af voldsrisikoen hos retspsykiatriske patienter (se artiklen på side 11-14).

”Internationale undersøgelser viser, at når man må forlade sig på ustrukturerede kliniske bedømmelser, er der en klar tendens til at foretage mindre præcise vurderinger. Og derfor kan man komme til at overvurdere risikoen,” fortæller Liselotte Pedersen.

Og det kan i givet fald indebære tiltag og foranstaltninger, der er for indgribende og ofte for ressourcekrævende med oplagt negative følger for retssikkerheden.

Strukturerede metoder

Behovet for at vurdere risikoen for tilbagefald hos domfældte udviklingshæmmede ud fra velfunderede tilgange er med andre ord stort. Det samme gælder interessen herfor blandt pædagoger og konsulenter, hvilket Liselotte Pedersen selv erfarede, da hun i foråret underviste i emnet på NDU's efteruddannelse.

”Ja, de var rigtig optagede af det. Og især det canadiske instrument løb naturligt med opmærksomheden, for det virker allerede nu lovende i forhold til vores patienter og har i flere internationale studier (se henvisningerne sidst i artiklen, red.) vist sit potentiale, når det

gælder risikovurderinger af andre kriminelle og kriminalitetstruede personer, herunder også de udviklingshæmmede.”

Men dette og tilsvarende instrumenter, der omfatter arbejdet med diagnoser, kræver klinisk erfaring og må derfor kun bruges af læger og psykologer. Derfor anbefaler Liselotte Pedersen, at der i stedet udvikles et overordnet og overskueligt redskab, som er målrettet pædagoger, konsulenter m.fl. Og det bør pilot-testes, inden man kan tage det i brug i fuld skala.

Samme anbefaling lyder fra Roger Almvik, ph.d. og sygeplejerske på St. Olavs Hospital/Norges Tekniske og Naturvidenskabelige Universitet i Trondheim. Han var for godt 10 år siden en af drivkræfterne bag udviklingen af et enkelt og særdeles brugbart redskab, hvormed sygeplejersker kan forudsige retspsykiatriske patienters risiko for at begå vold inden for det nærmeste døgn.

Redskabet, *The Broset Violence Checklist* (BVC) (se henvisningerne sidst i artiklen, red.), er ikke blevet testet i forhold til udviklingshæmmede. Men Roger Almvik vurderer, at en direkte afprøvning eller udviklingen af et lignende redskab til brug for kontaktpersonalets arbejde med denne gruppe bør være muligt og indeholder store perspektiver.

”Et sådant projekt i Danmark skal helst køre på forskningsniveau, men i aktivt samspil med kontaktpersonalet, så redskabet bliver velfunderet, men stadig enkelt og brugbart i dagligdagen. Og det vil virkelig gøre en forskel, for risikovurderingerne bliver afgjort mere præcise, hvorfor man lettere kan sætte ind med veladresserede og kriminalitetsforebyggende tiltag.”

Roger Almvik vil i givet fald meget gerne øse af sine mange års erfaringer med risikovurderinger. Og et egentligt samarbejde kan være inden for rækkevidde, mener han.

NDU's projekt

De omtalte anbefalinger falder fint i tråd med det forslag til satspuljeprojekt, NDU's sekretariat og afdelingsledere fra flere af landets bo- og beskæftigelsestilbud udarbejdede i 2006.

Projektet var et ønske fra amterne, der erkendte, at den eksisterende praksis var for subjektiv og personafhængig. Selvfundne 'systemer' baseret på registreringer og optegnelser i elektroniske dagbøger over udviklingen i den domfældtes følelsesmæssige og psykiske tilstand og adfærd er vigtigt, men ikke tilstrækkeligt til at give objektive risikovurderinger.

Satspuljepartierne afsatte imidlertid stort set alle midler til børn- og ungepsykiatrien. Derfor vil Jysk socialforsknings-

Vurdering af risiko for recidiv – standard til brug for udtalelserne til statsadvokaten

- ◆ Har den domfældte begået kriminalitet under forløbet?
- ◆ Har den domfældte overholdt eller overtrådt eventuelle vilkår?
- ◆ Hvis den domfældte har udøvet fysisk og psykisk vold mod personale, medarbejdere og/eller andre personer, hvad har da været karakteren og omfanget heraf?
- ◆ Har den domfældte erkendt sine kriminelle handlinger?
- ◆ Hvilke motiver ligger til grund for kriminaliteten?
- ◆ Hvad er indholdet af den aktuelle behandlingsplan?
 - Behandlingstype, -omfang og -effekt?
 - Medicinering, psykologbehandling eller lignende?
 - Referencer til relevante læge- eller psykologerklæringer?
- ◆ Erkender den domfældte behovet for fremtidig støtte og behandling?
 - Hvordan er den dømtes motivation i forhold til behandlingen/samarbejdet?
- ◆ Hvordan vurderes den konkrete risiko for recidiv?
 - Hvor stor er risikoen for recidiv? I hvilke situationer?
 - Hvilke familiære forhold eller kærestereationer kan have betydning?
 - Hvilke stabiliserende eller udviklende faktorer er der?

Kilde: Tillempt efter *Vejledende standard for skriftlige udtalelser i forbindelse med statsadvokatens kontrol af foranstaltninger til domfældte udviklingshæmmede*, s. 6, Danske Regioner og NDU, maj 2007.

og evalueringssamarbejde (JYFE), som består af regionerne og kommunerne i Midt- og Nordjylland, forsøge at fremme projektet via Servicestyrelsen, der som bekendt arbejder med metodeudvikling og kvalitetssikring på det sociale område.

Og vinder forslaget gehør, skal en projektkoordinator med akademisk baggrund – eksempelvis en psykolog - ansættes og i løbet af to år kortlægge de eksisterende fremgangsmåder, afsøge

den internationale forskningslitteratur, udvikle, teste og tilrette redskaberne, formidle disse via artikler, metodehæfter, efteruddannelse og konferencer samt endelig frigive redskaberne til pædagoger, konsulenter m.fl.

Siden projektforslagets tilblivelse har kommunerne fået en helt anden rolle på området, hvilket givetvis skal medtænkes i det endelige projekt. Derfor er den samlede udgift nu usikker: den ligger i størrelsesordenen 2-3 millioner kroner.

Om metoden *The Broset Violence Checklist* (BVC) kan man læse mere på www.broset.no/maler/side.asp?thisId=1132658681

Henvisninger til internationale studier

- Lindsay, W. R., T. E. Hogue, J. L. Taylor, L. Steptoe, P. Mooney, G. O'Brien, S. Johnston og A. H. Smith (2008). "Risk Assessment in Offenders With Intellectual Disability: a Comparison Across Three Levels of Security", *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 52: 90-111.
- Gray, N. S., S. Fitzgerald, J. Taylor, M. J. Macculloch og R. J. Snowden (2007). "Predicting Future Reconviction in Offenders With Intellectual Disabilities: The Predictive Efficacy of VRAG, PCL-SV, and the HCR-20", *Psychological Assessment*, 19: 474-479.
- Morrissey, C., T. Hogue, P. Mooney, C. Allen, S. Johnston, C. Hollin, W. R. Lindsay og J. L. Taylor (2007). "Predictive Validity of the PCL-R in Offenders With Intellectual Disability in a High Secure Hospital Setting: Institutional Aggression", *Journal of Forensic Psychiatry and Psychology*, 18: 1-15.